

ประวัติจังหวัดนครพนม

จังหวัดนครพนม เป็นจังหวัดเล็ก ๆ ริมฝั่งแม่น้ำโขง ในดินแดนที่ราบสูง อดีตเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีโคตรบูรณ์อันรุ่งเรือง แรกทีเดียวตัวเมืองตั้งอยู่ทางฝั่งซ้าย ของลำน้ำโขง (ฝั่งลาว) บริเวณทางใต้ปากเข บั้งไฟ ตรงข้ามกับอำเภอพระราชทานในปัจจุบัน ตามอุรังคินทานหรือตำนานพระธาตุพนม (พิสดาร) ของพระธรรม ราชานุวัตรอดีตเจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนม ได้เรียบเรียงไว้ตอนหนึ่งว่า สมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าได้เสด็จมา โปรตสัตว์ที่แคว้นศรีโคตรบูรณ์ มีพุทธทำนายว่าเมื่อพระองค์ปรินิพพานไปแล้วเมืองศรีโคตรบูรณ์จักย้ายไปตั้งที่ “ป่าไม้รวก” มีนามว่า “เมืองมรุกขนคร” ซึ่งสันนิษฐานกันว่าหมายถึง เมืองที่อยู่ในดงไม้รวก ตามสภาพภูมิประเทศ ที่สร้างบ้านแปงเมืองนั้นเองประมาณ พ.ศ.500 สมัยพญาสุมิตรธรรม ผู้ครองเมืองมรุกขนคร เป็นกษัตริย์ผู้มี จิตศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า มีการบูรณะพระธาตุพนมขึ้นเป็นครั้งแรก โดยก่อพระลานอุบมุง ชั้นที่ 1 และชั้นที่ 2 แล้วสร้างกำแพงล้อมรอบมีงานฉลองสมโภชอย่างมโหฬาร ซึ่งพระอรุโณธตได้แสดงปาฏิหาริย์อัศจรรย์ ยิ่ง ทำให้พญาสุมิตรธรรมบังเกิดความปีติโสมนัสมาก นอกจากถวายทรัพย์สินมีค่ามากมายเป็นพุทธบูชาแล้ว ยัง มอบหมายให้หมู่บ้านทั้ง 7 แห่งในเขตแดนนั้น เป็นผู้ดูแลรักษาองค์พระธาตุ หลังจากพญาสุมิตรธรรม มีผู้ครองนคร ต่อมาอีก 2 พระองค์ ก็เกิดเหตุอาเพศแก่อาณาจักรศรีโคตรบูรณ์ จนกลายเป็นเมืองร้าง กระทั่งถึง พ.ศ.1800 เจ้าศรี โคตรบูรณ์ได้สร้างเมืองมรุกขนครขึ้นใหม่ได้เมืองท่าแขกบนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ใน พ.ศ. 2057 สมัยพระเจ้านครหลวง พิชิตทศพิศราชธานีศรีโคตรบูรณ์ได้เปลี่ยนชื่อเมืองใหม่กลายเป็น เมืองศรีโคตรบูรณ์ ตรงตามชื่ออาณาจักรเดิม ใน สมัยนี้ยังมีการบูรณปฏิสังขรณ์พระธาตุพนมเรื่อยมาจนถึง พ.ศ.2280 พระธรรมราชาเจ้าเมืองศรีโคตรบูรณ์องค์ สุดท้าย ได้ย้ายเมืองมาตั้งบนฝั่งขวา (ฝั่งไทย) เยื้องเมืองเก่าไปทางเหนือแล้วขนานนามเมืองใหม่ว่า เมืองนคร จากนั้นมีการโยกย้ายชุมชนเมืองอีกหลายครั้ง พ.ศ.2321 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ได้มีการย้ายเมือง มาตั้งที่บ้านหนองจันทร์ ห่างขึ้นไปทางเหนือ 52 กิโลเมตร ในปี พ.ศ. 2333 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธ ยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เมืองนครก็ได้ขอขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร โดยพระองค์ ทรงพระราชทานนามใหม่ขึ้นว่า นครพนม ชื่อนครพนมนั้น มีข้อสันนิษฐานประการหนึ่งว่า เมืองนครเคยเป็นเมือง ลูกหลวงมาก่อน และมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงได้ใช้ชื่อว่า นคร ส่วนคำว่า พนม ก็มาจากพระธาตุพนม ปุชนิยสถานที่อยู่คู่บ้านคู่มือเมืองมาช้านาน หรืออีกนัยหนึ่งคือ เดิมเมืองมรุกขนครตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงในบริเวณที่ มีภูเขาสลับซับซ้อน จึงนำคำว่า พนม ซึ่งแปลว่าภูเขามาใช้ นครพนม จึงหมายความว่า เมืองแห่งภูเขา นั่นเอง

ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดนครพนมมีเนื้อที่ประมาณ 5,528.8 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,474,437ไร่ คิดเป็นร้อยละ 3 ของพื้นที่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 140 เมตร ห่างจาก กรุงเทพฯ ประมาณ 740 กิโลเมตร

จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดชายแดน ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ตอนบน) ของประเทศไทย มีลักษณะเป็น แนวยาวตามฝั่งแม่น้ำโขงประมาณ 174 กิโลเมตร ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 16-18 องศาเหนือ และลองติจูดที่ 104-105 องศาตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ ติดอำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย
- ทิศตะวันออก ติดแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีแม่น้ำโขงเป็นแนวกันพรมแดน
- ทิศใต้ ติดอำเภอดงหลวง และอำเภอหัวใหญ่ จังหวัดมุกดาหาร
- ทิศตะวันตก ติดอำเภอกุสุมาลย์ อำเภออากาศอำนวย และอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

ลักษณะภูมิประเทศ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

• ตอนเหนือ

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเนินสูงและที่ดอน มีป่าไม้สลับกับพื้นที่ราบ ทางตอนกลางและตะวันตกของพื้นที่จะเป็นที่ราบลุ่มมีลักษณะเป็นทุ่งกว้างซึ่งปีใดมีฝนตกชุกจะมีสภาพน้ำท่วมขัง

• ตอนใต้

พื้นที่บริเวณใกล้แม่น้ำโขงเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมถึงส่วนทางทิศตะวันตกซึ่งอยู่ห่างออกไปพื้นที่มีลักษณะเป็นลูกคลื่นที่ตอนเป็นป่าไม้เต็งรัง พื้นดินส่วนมากเป็นหินลูกรัง บางส่วนมีลักษณะเป็นเนินที่ต่ำสลับกัน

ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไป จังหวัดนครพนมเป็นจังหวัดที่มีฝนตกชุกในฤดูฝน ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลจากพายุ

ไซร่อนในทะเลจีนใต้ รวมทั้งอิทธิพลจากป่าไม้และเทือกเขาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ฝนตกชุกตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม

การเดินทาง

รถยนต์ จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 1 ถนนพหลโยธิน ถึงสระบุรี บริเวณกิโลเมตรที่ 107 แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 2 ถนนมิตรภาพ ผ่านจังหวัดนครราชสีมา ถึงอำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 23 ผ่านจังหวัดมหาสารคาม ทางหลวงหมายเลข 213 แล้วแยกขวาเข้าสู่จังหวัดกาฬสินธุ์และผ่านจังหวัดสกลนคร ตรงเข้าสู่จังหวัดนครพนม ตามทางหลวงหมายเลข 22 รวมระยะทางประมาณ 740 กิโลเมตร

การคมนาคมและขนส่ง

การคมนาคมและขนส่งของจังหวัดนครพนม สามารถติดต่อได้ 3 ทาง

- ทางบก มีทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัด สำหรับใช้เดินทางติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงได้สะดวก
- ทางอากาศ มีสนามบินสำหรับขนส่งผู้โดยสารและสินค้า อยู่ห่างจากจังหวัด 15 กิโลเมตร ตามเส้นทางนครพนม - สกลนคร
- ทางน้ำ มีเรือยนต์ข้ามฟากระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ด่านศุลกากรอำเภอเมืองนครพนม จุดผ่อนปรนที่อำเภอธาตุพนม และอำเภออื่น ๆ ที่มีเขตติดกับแม่น้ำโขง และมีสะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน)สามารถรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558

รถโดยสารประจำทาง

บริษัท ขนส่ง จำกัด เปิดบริการเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ-นครพนม มีรถโดยสารปรับอากาศ ออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ทุกวัน สอบถามรายละเอียดที่ โทร. 0 2936 2852-66 นครพนม โทร.0 4251 1403 สำหรับบริษัทเอกชนติดต่อ บริษัท แสงประกายปัดเดินรถ จำกัด โทร.0 4252 0411 และบริษัท เชิดชัย ทัวร์ จำกัด โทร.0 4251 2098, 08 6225 6063

เครื่องบิน

บริษัท สายการบินนกแอร์ จำกัด และแอร์เอเชีย จำกัด เปิดให้บริการเที่ยวบิน ไปจังหวัดนครพนมทุกวัน สอบถามรายละเอียดโทร 1318 หรือ +662-900-9955 www.nokair.com การเดินทางในตัวเมือง ยังไม่มีรถโดยสาร หรือรถสองแถวประจำทางมีเพียงรถสามล้อเครื่อง (รถสกายแล็ป) เท่านั้น ราคาแล้วแต่จะตกลงกัน ส่วนใหญ่จะเริ่มตั้งแต่ราคา 20 บาท แล้วแต่ระยะทาง

การปกครอง

การปกครองแบ่งออกเป็น 12 อำเภอ 97ตำบล 1,123 หมู่บ้าน โดยมีระยะทางจากตัวเมืองนครพนมไปยังอำเภอต่าง ๆ ระยะทางจากจังหวัดนครพนมไปยังจังหวัดใกล้เคียงอำเภอ จังหวัด

- ท่าอุเทน26กิโลเมตร•ปลาปาก 44 กิโลเมตร• โพนสวรรค์ 45 กิโลเมตร• เรณูนคร 51 กิโลเมตร
- ธาตุพนม 52กิโลเมตร•ศรีสงคราม 67 กิโลเมตร• นาแก 78 กิโลเมตร• วังยาง 80 กิโลเมตร
- บ้านแพง 93กิโลเมตร•นาหว้า 93 กิโลเมตร• นาทม 130 กิโลเมตร • สกลนคร 93 กิโลเมตร

จังหวัด

- มุกดาหาร104กิโลเมตร• อุบลราชธานี 271กิโลเมตร• ขอนแก่น298 กิโลเมตร

จังหวัดนครพนมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น12 อำเภอ 99 ตำบล 1,123 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 16 แห่ง และมีองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 86 แห่ง

แหล่งน้ำ แม่น้ำที่สำคัญของจังหวัดนครพนม ได้แก่

แม่น้ำโขง

เป็นแม่น้ำที่มีความลึกและยาวมากเป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยถือเอาร่องน้ำลึกเป็นแนวเขต มีสะพานมิตรภาพแห่งที่ 3 (นครพนม – คำม่วน)

ลำน้ำสงคราม

ต้นกำเนิดในท้องที่อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี ไหลผ่านท้องที่ อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร ผ่านอำเภอศรีสงคราม และไหลลงสู่แม่น้ำโขง ที่ตำบลไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน

ลำน้ำยาม

ต้นกำเนิดในท้องที่จังหวัดสกลนครไหลผ่านท้องที่ อำเภอศรีสงครามมาบรรจบ ลำน้ำสงครามที่บ้านปากยาม ตำบลสามผง อำเภอศรีสงคราม

ลำน้ำก่ำ

ต้นกำเนิดในท้องที่จังหวัดนครพนม ไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่ตำบลน้ำก่ำ อำเภอธาตุพนม

ลำน้ำอูน

ต้นกำเนิดในท้องที่จังหวัดสกลนครเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างอำเภอท่าอุเทนกับอำเภอศรีสงคราม

เทือกเขา เทือกเขาที่สำคัญของจังหวัดนครพนม คือ เทือกเขาภูลิงกา ซึ่งทอดผ่านเขตอำเภอบ้านแพง และเลยเข้าไปในเขตอำเภอเซกา